

Zagreb, 14. studenog 2021.

Zašto je važno da se osobe koje nisu cijepljene i nisu preboljele COVID-19 testiraju na pouzdan način?

Hrvatska je trenutno u četvrtom valu pandemije koji je po broju novooboljelih u posljednja dva tjedna premašio čak i drugi val koji je od prethodna tri vala bio najteži. Smrtnost je velika te približno 1% osoba kod kojih je utvrđena zaraza nažalost umire, a među njima je tri četvrtine onih koji se nisu cijepili. Posebno su ugrožene osobe starije životne dobi i bolesnici koji se osobnim cijepljenjem ne mogu potpuno zaštititi jer iscrpljen organizam nije u mogućnosti razviti odgovarajuću imunost nakon cijepljenja. Teško da su ljudska prava ijednoj skupini naših sugrađana narušena kao što su narušena našim sugrađanima koji boluju od karcinoma ili kojima su primjerice transplantirani solidni organi, a ne smijemo zaboraviti da među njima ima i djece. Mnogi od njih su se još od početaka pandemije u potpunosti odrekli sudjelovanja u društvenom životu. No, zbog bolesti se ne mogu odreći zdravstvene skrbi i pomoći drugih, a upravo oni kojima je zadaća pomagati bolesnima mogu ih zaraziti i time smrtno ugroziti jer su se odbili cijepiti ili testirati.

U prva dva vala pandemije cjepivo nije uopće bilo na raspolaganju, a u trećem valu bilo je cijepljeno tek oko 10% stanovništva. U sva tri prethodna vala smanjenje u broju novooboljelih nastupilo je točno u trećem tjednu nakon donošenja Odluke stožera o ograničenju okupljanja. Širokim uvođenjem COVID potvrda rezultat bi trebao biti sličan, a nije ograničeno sudjelovanje u društvenom životu već je upravo suprotno omogućen društveni život bez znatnih ograničenja kakva smo imali u prethodna tri vala.

Za dobivanje COVID potvrda, osim preboljenja bolesti ili cijepljenja, može se koristiti i testiranje, no pri tome se trebaju koristiti isti kriteriji kao i kod postavljanja dijagnoze bolesti, odnosno testovi trebaju biti dovoljno pouzdani da bi mogli s odgovarajućom sigurnosti potvrditi da osoba nema bolest COVID-19 i da nije zarazna, odnosno da ne širi bolest tijekom obavljanja aktivnosti koje korištenje COVID potvrde omogućava njenom korisniku.

Tu sigurnost da osoba nije zarazna čini nekoliko elemenata u procesu dijagnostike od kojih su najvažniji – dovoljno pouzdan test, odgovarajući način uzimanja uzorka, odgovarajući uzorak i pravilno izvođenje testa. Slijedi nekoliko riječi o svakom od tih elemenata:

Antigenski testovi koji koriste slinu kao uzorak nisu prihvatljivi za izdavanje COVID potvrda jer nisu dovoljno pouzdani. Po nekim istraživanjima najmanje svaka treća osoba koja je zaražena dobije negativan nalaz umjesto pozitivnog. Zaključno, uzorak sline je nepouzdan uzorak i ne može se koristiti za službenu svrhu, već isključivo kao orijentir za osobnu potrebu, a u slučaju da je pozitivan potrebno je provesti neki od pouzdanijih testova.

Prema Europskom centru za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC) nazofaringealni uzorci su zlatni standard za testiranje na COVID-19 PCR i brzim antigenskim testovima. Sadašnja istraživanja ne daju

HZJZ

dovoljno dokaza za upotrebu slina kao uzorka za brze antigenske testove. Komercijalni dijagnostički testovi za slinu s oznakom CE dostupni su u Europskoj uniji/Europskom gospodarskom prostoru (EU/EEA), no niti jedan od ovih testova nije uključen na Zajednički popis međunarodno priznatih brzih antigenskih testova Europske komisije a isključivo temeljem testova koji su navedeni na ovom popisu mogu se izdavati Digitalne Covid potvrde.

Obrisak nazofarinksa je najpouzdaniji i daje najtočnije rezultata te nije štetan za zdravlje. Dodatno treba istaknuti da većina osoba koje se žale na uzimanje obriska, zapravo se žale na neugodu i bolnost koju uzimanje uzorka izaziva. Treba razlikovati neugodu od štetnosti za zdravlje. Korist od pravovremenog otkrivanja infekcije i izoliranja zarazne osobe je toliko velika da svi moramo imati dovoljno snage da pretrpimo kratkotrajnu neugodu kod uzimanja brisa.

Svi pa tako i oni kojima je testiranje neugodno, kao alternativu testiranju mogu se cijepiti. U Hrvatskoj su širokodostupna cjepiva protiv COVID-19 koje je registrirala Europska agencija za lijekove, što znači da su zadovoljila najrigoroznije znanstvene provjere. Koliko su sigurna najbolje svjedoče stranci koje posljednjih tjedana dolazi kod nas na cijepljenje. Globalno je primijenjeno 7,45 milijardi doza, a 31,1 milijuna doza daje se svaki dan, čime su obje vrste cjepiva koje se primjenjuju u Hrvatskoj, cjepivo na bazi glasničke RNA i vektorsko, davno nadišle sve eksperimentalne faze te postale dio rutinske medicinske prakse.

Zaključno, proširena uporaba COVID potvrda je nužna mjera kako bi se s jedne strane izbjegao „lockdown“, a s druge strane kako bi spriječilo pretjerano opterećenje zdravstvenog sustava i smrtni ishodi, te kako bi se pružila određena razina sigurnosti koju je društvo dužno pružiti svima a posebno najosjetljivijima među nama, a to su bolesni među kojima su i djeca čija je kvaliteta života već narušena uslijed osnovne bolesti.